



LANGS HEILIGE HUIZEN

WANDELLEN LANGS RELIGIEUS ERFGOED IN VALKENBURG AAN DE GEUL

FIETSROUTE 1 GEULDALROUTE

VALKENBURG - WALEM - SCHIN OP GEUL - OUD-VALKENBURG - VALKENBURG - BROEKHEM - HOUTHEN ST. GERLACH - VALKENBURG

Deze schitterende fietsroute voert Langs Heilige Huizen langs de Geul in Valkenburg aan de Geul. Lengte 23 km. Het is mogelijk om deze route op te delen in twee deelroutes; een oostelijke en een westelijke deelroute.

Start: Station Valkenburg.

Station van Valkenburg 1853. Het gebouw is geïnspireerd door het in Tilburg gebouwde paleis van koning Willem II. Het werd in die periode beschouwd als een nieuwerwetse poort tot de stad. Ook in deze route valt te genieten van de vele historische monumenten in mergelsteen.

Neem tegenover het station de Wehryweg naar beneden. Ga links af Geneindestraat in, steek bij het verkeerslicht over. Rij voorbij de Albert Heijn de eerste straat links af, Hekerbeekstraat in. Rechts ziet u de Kloosterkerk.

Dit is het indrukwekkende complex van het voormalige Sint Jozef Instituut van de Zusters Franciscanessen. Het mergelstenen gebouw heeft elementen van Neo-Gotiek. De kloosterkerk is nu in gebruik door de Protestantse Gemeente Valkenburg en Meerssen. In het klooster en de school zijn een Kunstencentrum en woningen gevestigd.

Links van de straat ziet u een Niskapel met mergelkruis en Corpus.

Na het viaduct rechts omhoog de Herkenbroekerweg op. Blijf deze weg, ook buiten de bebouwde kom, volgen. We klimmen gestaag omhoog, let op het schitterende uitzicht rechts.

Boven op het plateau staat aan de rechterkant een kruisbeeld, ervoor een picnicplek om even uit te puffen!!

Vervolg de weg en sla bij het gehucht Walem, rechts af de Kleineweg in.

Als we bij het bos komen zien we daar de Kluis.

De Kluis op de Schaelsberg. Tot 1930 woonde hier een echte Kluizenaar. Bezoek het kerkje en de kruisweg. De voormalige kluis (op de plek van een houten schuilhut) werd in 1688 gesticht door Gerard Ernest Hoen van Cartiels, heer van Schaloen. De kleine St. Antoniuskapel, 1690, met trapgevel en een dakruitertje, gebouwd met mergelstenen werd in 1903 uitgebreid met een lager driezijdig gesloten koor en een aangebouwde woning.

De kruisweg, die ten oosten van de voormalige kluis ligt, werd in 1843 gesticht door pastoor Loomans. De kruisweg bestaat uit 13 staties van het model 'ovenkapel' met nissen voorzien van schilderijen. In 1999 door leden van de Kunstkring Henri Jonas gerestaureerd.

We rijden de Kleineweg weer terug en slaan in Walem rechts af. Bij het kruispunt ligt rechts een Maria kapel.

Op de viersprong staat de Mariakapel. Gehuchten als Walem zonder eigen kerk hebben vaak een kapel. Let op het jaartal 1828.

Hier gaan we recht door via de Walemerweg naar het buurtschap Koulen.

Op de hoek een kruisbeeld.

In Koulen gaan we rechts af richting Schin op Geul. Pas op, we dalen steil naar beneden.

Stop regelmatig om van het unieke uitzicht te genieten.

Volg Krekelsbos, dan Kerkeveld, over het viaduct naar de Vinkenbergstraat en over spoorwegovergang recht door tot op kruispunt, hier rechts naar de kerk. Op het kerkplein stappen we af om St. Mauritius te bezoeken.

Sint Mauritiuskerk: De op een heuvel met wijnranken gelegen parochiekerk heeft in de loop der eeuwen verschillende verbouwingen en vergrotingen ondergaan. Waarschijnlijk stond hier reeds in de 9e eeuw een kerkje. Het hoofdaltaar is van fraai houtsnijwerk. In de koepel boven het altaar is een kleurrijke schildering aangebracht, ook zijn er meerdere kunstschaten.

Verzuim niet het kerkhof te bezoeken met grafstenen uit de 17e eeuw en geniet van het schitterende uitzicht.

We gaan terug de Hoogbeek in.

Links een St. Jozefbeeld aan de gevel.

Aangekomen op de Valkenburgerweg slaan we bij een Mariakapel rechts af.

Er tegenover een kruisbeeld aan gevel.

Via Panhuis passeren we de Geul, bij de eerste zijstraat rechts staat de Engelbewaarderkapel.

Engelbewaarderkapel; een Mozaïektableau van kiezelstenen met een haag van taxus uit de 50er jaren.

Aan de overkant bij huisno. 14 een gevelkruis.

Wij vervolgen onze weg via Panhuis. Als de weg naar rechts buigt zien we, tegenover de Grachtstraat een voormalig klooster.

We fietsen verder via Strucht en zien aan de rechterkant een kruisbeeld ter hoogte van de Veeweg. We rijden nu Oud-Valkenburg binnen.

H. Johannes de Doperkerk 11e eeuw.

Deze kleine kerk is zeer bijzonder. Het oudste deel is het middenschip dat omstreeks 1050 gebouwd is. De toren stamt uit de 15e of 16e eeuw. In 1851 werd de kerk gerestaureerd en tevens voorzien van een noordelijke zijbeuk. Het koor werd in 1757 door de Akense architect J.J. Couven gebouwd in classicistische vormen met hardstenen ornamenten en pilasters. Het hoofdaltaar in rococostijl wordt ook toegeschreven aan het atelier Couven en is een attractie. De kerk bezit een aantal bijzondere beelden en een prachtige, uit Spanje afkomstige deur.

Ook het kerkhof is een bezoek waard. Er zijn een aantal bijzondere grafstenen uit de 17e en 18e eeuw en rechts van de Pastorie staat een passiekruis uit de 18e eeuw.

Even verder, aan het eerste pad links, staat de St. Jansboskapel.

Deze open, neogotische wegkapel dateert uit ca. 1915.

Terug naar de Rijksweg, hier oversteken. Fiets via de laan met oude lindes naar kasteel Schaloen. Links de Kasteeltuin met de Sjoensmeule. Rechts mooi zicht op Oud-Valkenburg en Kasteel Genhoes. We volgen het pad om kasteel Schaloen heen. Fiets door de imposante beukenlaan over de brug naar de Drie Beeldjes.

U komt uit bij de 'Drie Beeldjes', een 'Calvaire' uit de 18e eeuw. Dit is de enige 'Calvaire' die Nederland rijk is. Aan beide zijden van het kruis staan Maria en Johannes. Er is een vierde beeldje van Sint Rochus.

We slaan hier links af en fietsen via de Oosterweg naar Valkenburg. We passeren Kasteel Oost.

Links Kasteel Oost, in de 14e eeuw gebouwd als hoeve, in de 18e eeuw verbouwd tot kasteel.

Vorbij de Verpleegkliniek en parkeerplaats slaan we links af de Burg. Henssingel in. Na de brug over de Geul, links af en laten het Berkelplein rechts liggen. Hier gaan we de Louis Eliasstraat in, rechts af Weth. Paulssenlaan in. Rij voorbij het bejaardenhuis en neem de volgende links, Geulpark. Rij onder het poorthuis door en rij verder tot op het eind van de weg.

Aan de overkant zien we Priorij Regina Pacis.

Dit is een "slotklooster" van de Benedictinessen van het Heilig Sacrament en is niet te bezoeken. Wel is een vleugel van de kapel voor gebed toegankelijk. Het gebouw stamt uit 1958.

Rechts af de Neerhem in.

Aan de linkerkant zien we Parkhotel Rooding uit 1890. Dit imposante gebouw werd ontworpen door de bekende architect P. Cuypers als Kurhaus 'Huis ter Geul'. De exploitatie werd geen succes, in 1911 werd het pand overgenomen door de Franse Paters Redemptoristen, die uit Frankrijk verdreven waren, en maakten er een klooster van. In 1939 werd het weer hotel.

Rond 1890 was de beroemde architect Pierre Cuypers uit Roermond nauw betrokken bij de bouwkundige - en toeristische ontwikkelingen in Valkenburg.

Aan deze straat staat een aantal mooie mergelpanden.

We vervolgen onze weg.

Op de hoek van de gevel van Hotel Atlanta staat een mooi beeld van St. Antonius.

We volgen de weg naar rechts, hier afstappen en over de zebra naar de Berkelpoort.

De onlangs gerestaureerde Berkelpoort 14e eeuw, oostelijke toegangspoort tot Vestingstad Valkenburg, kent twee Mariabeelden. Eentje aan de voorkant van de stadspoort en aan de overkant van de straat aan de achterkant een beeld van Maria 'Vrouwenfiguur' van Jan Gootjens.

Rechts af de Hovetstraat en via Walramplein naar de Kerk O.L. Vrouw van Altijddurende Bijstand.

Deze imposante kerk werd in 1961 gebouwd door de architect Theo Boosten. In deze kerk is in 1989 een 'kerk in de kerk' gebouwd. In deze moderne kerk vindt u verschillende kunstwerken van regionale kunstenaars.

Neem de straat tegenover de kerk, de Gosewijnstraat, dan eerste straat links, 'Th. Dorrenplein, fiets over de Geul.

Hier staat links een Mariakapel uit 1950.

Dan rechts af de Pélerinstraat in.

Voor u ziet u Kasteel Den Halder uit de 14e eeuw, hoekverdedigingswerk, later woonhuis.

Links de H.H. Nicolaas en Barbarakerk.

Deze kerk stamt gedeeltelijk uit de 13e eeuw, de toren uit de 15e eeuw. Tot in de 20e eeuw is aan de kerk gebouwd (P. Cuypers). De kerk bezit een groot aantal kunstschaten.

Rondom de kerk: een perroen met Nicolaasbeeld, een 17e eeuwse poortje met Mariabeeld in de Grotestraat. Achter het poortje een kruisbeeld en achter de kerk een Heilig Hartbeeld.

Ga links af de Kerkstraat in.

De Kerkstraat is een van de meest authentieke straatjes van Valkenburg. Op de hoek van de Kerkstraat en Halderstraat staat de 'Oude Pastorie' met een 'Corpus' tegen de gevel. Loop onder de poort, met twee gevelstenen, door de Halderstraat in, daar is rechts een mooi zicht op het Halderpark met de restanten van de middeleeuwse stadsomwalling.

Fiets verder door de Halderstraat en ga de eerste links, Wilhelminalaan en eerste rechts de Plenkertstraat in.

Links het kleine voormalige protestantse kerkje, is tegenwoordig een restaurant. Het werd in 1892 in de zogenaamde 'Waterstaatstijl' gebouwd. Met daarnaast Villa Rozenheuvel, gebouwd door arch. P. Cuypers. Verderop links ingang van het Openluchttheater, waar 's zomers muziek- en theatervoorstellingen te zien zijn.

Vervolg deze weg.

Aan uw linkerhand de beroemde pré-historische Vuursteenmijntjes die zo mooi vanaf de straat te zien zijn. Meer dan 5000 jaar geleden groeven onze voorouders hier naar vuursteen om bijlen van te maken.

Vervolg de weg tot aan de Romeinse Katakomben.

Romeinse Katakomben 1912, getrouwe replica van Romeinse begraafplaats voor Christenen in Rome. Bijna een eeuw geleden, in 1910, zijn onder leiding van de beroemde architect dr. P. Cuypers, belangrijke delen van deze Romeinse Catacomben uiterst zorgvuldig gereconstrueerd in een van de Valkenburgse mergelgroeven. Niet alleen de gangen met grafnissen en grafkamers, maar ook de schilderijen (van Pierre Visschers) en beeldhouwwerken geven een getrouwe weergave van de in Rome aanwezige Catacomben.

Omdraaien, terug tot aan de eerste weg links, Aan de Polfermolen. Na de brug over de Geul links, Pr. Beatrixsingel in, deze uitfietsen tot Broekhem. Hier links en bij de rotonde recht door.

Aan de Klaterstraat aan uw linkerhand de Heilige Familiekapel uit 1894. Dit soort kapellen werd vaak door particulieren gebouwd of bekostigd. De initialen van de bouwheer staan op de gevel. In de gevel de drie beelden van de Heilige Familie.

Vervolg de weg tot in Houthem St. Gerlach, neem de eerste weg links, de Joseph Corneli Allee. Rechts uw fiets parkeren op P.

Neem het pad voor de slagroom links naar de Gerlachusput.

Deze heeft in verschillende periodes een grote rol gespeeld in de bedevaart naar St. Gerlach. Reeds in de oudste levensbeschrijving, daterend uit ca. 1227, is sprake van een bron of put waaruit Gerlachus zich van drinkwater voorzag. Het gebouwtje staat op een grasveldje en wordt omgeven door bomen. Deze aanleg dateert van na 1940.

Loop terug, steek de Joseph Corneli Allee over en loop via het parkeerterrein naar de Gerlachuskerk.

H. Gerlachuskerk. Deze kerk is gebouwd als pelgrimskerk en is nu parochiekerk van Houthem. De bedevaart naar het graf van de heilige kluzenaar Gerlach is reeds spoedig na zijn dood (ca. 1165) begonnen. In het eerste kwart van de 13e eeuw werd, ter geestelijke en materiële verzorging van de pelgrims, op deze locatie een Norbertijns klooster gesticht. De thans bestaande kerk van Sint Gerlach is in de jaren 1721-1727 gebouwd. In 1751 heeft Johann Adam Schöpf 1702-1772, een barokkunstenaar uit Straubing in Beieren, het interieur van de kerk met fresco's beschilderd. De wanden van de traveeën in het midden vormen een omlijsting van Gerlachus' praalgraf. Deze kerk behoort tot de 100 belangrijkste monumenten van Nederland omdat het een uniek voorbeeld van een barok 'Gesamtkunstwerk' in deze noordelijke streken van Europa is. Architectuur, ornamentatie en schilderijen vormen één geheel. In de tegen de kerk aanliggende zuidgang van de kruisgang bevindt zich een schatkamer waar regelmatig (religieuze)exposities plaats vinden.

Via de uitgang bij de kapittelskamer komt men in het overige gedeelte van het stift, dat nu tot Hotel-Restaurant Château St. Gerlach behoort.

Château Sint Gerlach; oorspronkelijk een stift (klooster) voor adellijke dames. Gesticht in 1200 en genoemd naar een lokale heilige uit de twaalfde eeuw: Sint Gerlach. In de 19e eeuw werd het klooster verkocht aan en bewoond door landadel. De erbij behorende kerk werd aan de gemeente Houthem geschonken die haar aan de parochie ter beschikking stelde. In de jaren negentig van de vorige eeuw is het in verval geraakte complex van de ondergang gered door een kostbare restauratie. Bij het betreden van het heiligdom via het kerkhof vanuit de Onderstestraat (ingang rechts van de kerk) komt men eerst in een atrium. Deze ruimte met glazen dak vormt een visuele afscheiding tussen de monumentale kerk van St. Gerlach en de nieuw gebouwde St. Gerlachuskapel, 1997.

Betreedt deze ruimte.

Stiltekapel met 'St. Gerlachuswand'; wand met glasmozaïeken van Irene van Vlijmen. Bij gelegenheid van de restauratie van het landgoed St. Gerlach (1995-1997) is ook een nieuwe dagkapel gebouwd, bedoeld als stiltekapel. Het is een sacrale ruimte waarin de bezoeker, pelgrim of toerist, gelegenheid heeft voor reflexie en gebed. Bij het binnentreden van de kapel door een van de twee met koper beslagen ongeveer 5 meter hoge deuren komt men eerst in een narthex, een voorruimte, van de rest van de kapel gescheiden door een rij kolommen uit cortenstaal. Ook uitvoering van de hardstenen vloer die in dit gedeelte gefrijnd is en in de rest van de ruimte gezoet, ondersteunt de visuele afscheiding. Aan het uiteinde aan de noordzijde bevindt zich een bronzen beeld van Gerlachus, naar een ontwerp van Ru de Vries. In de oostelijke zijwand zijn 7 smalle ramen aangebracht. In de 14 vierkante nissen staan roestvrij stalen kruisen, symbolisch voor de kruiswegstaties. De noordwand bevat een halfronde apsis, die goudkleurig geschilderd is. De gesloten zuidwand wordt geheel ingenomen door een mozaïek, gecombineerd met frescoschilderingen. Het mozaïek is in 1997 vervaardigd

door Irene van Vlijmen en bevat 520.000 stukjes in 260 kleuren en 20 kleuren goud. De symboliek heeft betrekking op de bemiddelende rol van Gerlach tussen mens en God. Na het verlaten van de kapel komt men rechts in de kruisgang van het voormalige klooster. Een aantal kruisgewelven is gerestaureerd, van de overige zijn de aanzetten van de bogen in de muur nog zichtbaar. Naar links gaande geeft de groene deur toegang tot de kerk.

Verlaat de kerk en bezoek het kerkhof.
Oude graftombes en een mooi kruisbeeld.

Verlaat het kerkhof, sla rechts af.
Zeer de moeite waard is een bezoek aan het park met beeldentuin. Verderop is een Rosarium aan Prinses Juliana gewijd.

Verlaat het gebied van Château Sint Gerlach en fiets terug door de Joseph Cornelia Allee richting de grote weg.

Aan de overkant van de weg staat een Mariakapel uit 1902.

Ga links, dan weer links, Onderstestraat in, deze volgen. Op hoek met St. Gerlachusstraat bevindt zich de Gerlachuskapel.

Deze wegkapel uit 1870 is op de plaats gebouwd waar de holle eik zou hebben gestaan waarin Sint Gerlachus als Kluizenaar gewoond zou hebben. In de kapel staat een van de oude zijaltaren uit de kerk.

Links houden, Onderstestraat volgen.

U komt langs Franciscusoord met het kleurrijke gebouw 'De Regenboogspiraal' van de Oostenrijkse architect Friedensreich Hundertwasser.

Bij driesprong rechts houden, langs Geulhemmermolen, hier even links voor de 'grotwoningen' en Ondergrondse Kerk. Zie Kerkenpad. Route gaat verder via de Geulweg langs de bosrand. Neem de tweede weg rechts, de Bronsdalweg. Kijk uit voor zwaar verkeer! Weg vervolgen tot afrit autoweg, hier rechts af Vroenhof in. Aan de rechterkant de St. Martinuskerk.

Sint Martinuskerk op de plek waar in de 12e eeuw al een kerk stond. Van 1680 tot 1808 was de kerk simultaan kerk voor katholieken en protestanten. Toen in 1808 de Sint Gerlachuskerk parochiekerk werd verviel het gebouw. Restauratie en gedeeltelijke herbouw vond plaats in 1927 toen Zusters Franciscanessen van Sint Jozef hier een klooster bouwden. Nu fungeert de kerk als kapel van het hier gevestigde bejaardentehuis.

Deze weg vervolgen richting Valkenburg tot aan de rotonde. Hier tweede rechts, de Beekstraat in en eerste rechts Generaal de Cevalaan. Op het einde van deze straat afstappen en te voet door een poort in de muur. U komt hier in het Stiena Ruyperspark.

Geerlingshof: Dit grote huis werd in 1850 door generaal de Ceva gebouwd, met een privé-station aan de achterkant. In 1890 werd het huis betrokken door de uit Frankrijk verbannen Paters Oblaten. Zij noemden het nieuwe klooster Huize St. Gerlach. In 1907 werd een beeld van de H. Gerlachus boven in de voorgevel geplaatst. Tot 1949 bleef het pand een klooster. Toen werd het de Volkshogeschool Geerlingshof. Vanaf 2002 zijn er luxe appartementen in gevestigd.

Rechtsaf door smeedijzeren poort naar buiten. Hier links af, Broekhem doorfietsen tot kerk rechts.

De H. Josephkerk 1930. Gaaf mergelstenen gebouw in strakke dertiger-jaren stijl. De hoofdruimte van de kerk krijgt in Broekhem extra betekenis doordat het schip met de transepten en de absis één majestueuze ruimte vormen met een optimale oriëntatie op het priesterkoor. Het is behalve een geslaagde kerk ook een monument voor de bloeiende Limburgse kunst uit de jaren dertig. (Maastrichtse School). Hierdoor is de kerk in Broekhem als een 'Gesamtkunstwerk' te beschouwen. Vóór de kerk een beeld van St. Jozef.

Bij kerk oversteken, schuin, links van het beeldje aan boom de Cremerstraat in.

Op de hoek Cremerstraat een oud Mariakapelletje van hout.

Bij de Spoorwegovergang rechts houden, de Spoorlaan in richting station. Eindpunt van deze interessante route.



